Monica Kristensen

päträtti

motto detektivka

motto

Monica Kristensen

pátrání

Praha 2012

Přeložila Iva Vedralová

Copyright © by Monica Kristensen 2008
Published by agreement with Ordfronts Förlag AB,
Stockholm and Leonhardt & Høier Literary Agency A/S,
Copenhagen.
Translation © Iva Vedralová, 2012

ISBN 978-80-7246-699-3

Předmluva

Kniha je kriminální román – nikoli dokumentární. Děj je zasazen do poloviny 90. let na Špicberky. Nechala jsem se inspirovat léty, která jsem na Špicberkách strávila. V knize se tak setkáte s podrobnostmi, které souvisejí s tamějším životem. Jména, místa i osoby jsou však vymyšlené. Striktně jsem se nedržela ani přesného umístění starých a nových uhelných dolů kolem Longyearbyenu a jejich zařízení. Doufám, že mi to bude prominuto, protože povolání horníků velmi respektuji. V případě, že čtenáři mají zájem se o hornictví a opravdových podmínkách na Špicberkách dozvědět více, doporučuji k přečtení celou sérii knih publikovanou společností Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (Velká norsko-špicberská uhelná společnost a.s.) a detailní popisy Birgera Amundsena v knize z roku 2001 SvartHvitt (Černobílý).

Román vypráví o lidech, kteří náhle zmizí neznámo kam, což je na tak malou společnost přece jen poněkud zvláštní.

Ulvøya, 28. září 2008
Monica Kristensen

1. KAPITOLA

Stopy

Čtvrtek 22. února 13:30

Přikrčil se za sněhovou závěj a opatrně se po kolenou sklouzl vpřed. Za ním ležely ještě další haldy závějí, které pokrývaly cestu vedoucí vzhůru k domům ve čtvrti Blåmyr, kde bydleli zejména mladí zaměstnanci uhelné společnosti. Sem tam projelo kolem auto, ale světla reflektorů na něj nedosáhla. Za poslední půlhodinu tudy ani nikdo neprošel, takže bylo dost nepravděpodobné, že by si někdo sedící postavy vůbec všiml. Sám však měl dobrý výhled.

Bylo mrazivo. Přitáhl si kapuci k obličeji a kožešinový okraj si narazil do čela. Po chvíli to dole začalo ožívat. Tvorečkové vyběhli a skotačili v čerstvě napadaném sněhu. Číhal a téměř ihned našel toho, kterého hledal. Radostí přimhouřil oči. Medvídě si i dnes hrálo venku. Koulelo se po svahu a vmžiku ho obalil sníh. Postavilo se na všechny čtyři, spadlo a zmizelo z dohledu, ale hned se zase objevilo. Směrem k němu poskakovali dva zajíci. Dost jim to na ledu podkluzovalo. Jeden byl zelený a u tváře se mu povisle houpalo natržené ucho. Druhý byl modrý. Pozoroval je tak dlouho, dokud nezaběhli za boudu na druhém konci dětského hřiště.

Po několika minutách se přisunul ještě blíž. Věděl, že za boudou mohou přelézt plot. Navršili tam totiž tak vysokou hromadu sněhu, že i ti nejmenší byli schopni plot překonat. Ne vždycky se jim ale chtělo. Někdy jen tak postávali a svýma jasnýma očima plnýma otázek ho pozorovali – jako by nechápali, co po nich chce, když na ně mával, aby přišli blíž.

Odváží se je i dnes nakrmit – třeba pomerančem? Ne, na to je moc velká zima. Radši zůstane u sladkostí. Ty mají rádi. Sundal si rukavici a zašátral v hlubokých kapsách.

Na opačné straně mateřské školky postávala na horním schodě před vchodem ředitelka a třásla se zimou. Úzkostně pozorovala cestu kolem školky. Blížil se konec února a obloha byla už o mnoho jasnější než před pár dny. Zanedlouho, letos poprvé, vysvitne slunce. Hory kolem arktického městečka se zdvihaly k nebi a mizely v pohádkové říši červenozlatých obláčků. Domy v Longyearbyenu však hluboké stíny stále halily do tmy.

Přestože ředitelka mateřské školky mrzla v hrubě pleteném svetru, stále znepokojeně pozorovala cestu k osvětlenému náměstíčku. Lidé spěchali do obchodů a hned byli zase venku, jen málokdo se s někým zdržel na kus řeči. Zaposlouchala se do zvuků linoucích se klidným mrazivým vzduchem, ale byly nezřetelné – jako by všichni byli uvězněni v papírové krabici.

Ta holka mě fakt štve, kde zase je? Že by se opravdu dokázala vyplížit ven? Učitelkou prostupoval neklid. Nechápala, jak se mohlo Elle podařit otevřít venkovní dveře. Byly přece zamčené na zámek se západkou mimo dosah dětských prstíků. Ne, určitě se někde objeví, stejně jako se již několikrát za tuhle zimu náhle objevily ostatní děti. Bylo to opravdu k vzteku, když nevěděla, kde se

schovávají, a připadalo jí až neuvěřitelné, že přišly na nějaké zákoutí, kde je nikdo nenajde. Nebyla vystrašená. To by bylo až moc silné slovo, ale rozčilená byla ažaž.

Náhle si ředitelka uvědomila, že ji něco znepokojilo. V opačném směru, dolů k Polárnímu hotelu, byla na cestě zřetelná stopa. Lépe řečeno stopy dvě. Pravidelná linka otisku dospělých bot. A vedle maličké šlápoty dětských botiček, které se proplétaly dospělými šlépějemi. Mohl někdo Ellu vyzvednout bez ohlášení? V takovém případě by se postarala o to, aby to bylo naposled, co se dotyčný zachoval tak neuváženě. Ředitelka byla zásadová. Jestliže děti vyzvedával někdo jiný než rodiče, požadovala, aby to ohlásili dostatečně dlouho dopředu.

Dvě cestičky šlépějí propadající se do čerstvého sněhu vypadaly mírumilovně. Nedotčené jediným závanem větru se dokonale odrážely v kuželech světla pouličních lamp. Nikde nebylo vidět ani živáčka. Cesta pokračovala dál kolem nové nemocnice, ležící v bezpečí na osvětleném místě naproti školce. Stopy vedly po okraji sněhových závějí, až kam dohlédla. Z potemnělé oblohy se začaly sypat sněhové vločky a nerozhodně poletovaly sem a tam. Nebude trvat dlouho a stopy se ztratí.

Ředitelka si povzdechla a zašla do chodby přeplněné dětským pestrobarevným oblečením, poházeným po poličkách a věšácích. Venku mrzlo, až praštělo, takže učitelky brzy nahnaly děti z hřiště zpět dovnitř. Ellina kombinéza nevisela na správném háčku, ale to ještě nemuselo nic znamenat. Co se týče pořádku, byly děti naprosto nepoučitelné. Ani Ellina hnědá čepice s huňatýma ušima připomínajícíma medvěda neležela v poličce. Dokonce i kozačky byly pryč. Ella byla na ušanku a růžové kozačky s bílým kožešinovým lemováním pyšná. Nikdo jiný takové neměl. Dostala je od babičky z Norska, takže by je určitě nerada ztratila. Učitelka si

pomyslela, že jestli najde ušanku a kozačky, nemůže být Ella daleko od nich.

Mateřská školka se nacházela v centru Longyearbyenu. Místní obyvatelé označení jako náměstí nebo centrum mysleli bez sebemenší špetky ironie. Jen turisté se bavili na jejich účet, protože nazývat centrem skromnou hrstku budov, kde sídlí úřady, obchody a hospody, jim přišlo uhozené.

Tohle však návštěvníci nemohli nikdy pochopit. Vůbec je totiž nenapadlo, že od nejvzdálenějších obydlí v adventdalenském údolí je to k jeřábům dole v přístavu Kullkaie několik kilometrů. Dokonce si nevšimli ani stínů, které halily domy ve čtvrtích Blåmyr a Skjæringa do temnoty. A už vůbec si nepřipouštěli, že by někde mohli narazit na stopy některého z ledních medvědů, kteří si to ve sněhu neslyšně a téměř nepozorovaně štrádovali městem k zamrzlým fjordům. Místní však věděli, že i malé městečko má centrum, kde si člověk může v klidu oddechnout a cítí se v bezpečí. Přímo v centru u klidné cesty osvětlené pouličními lampami stála mateřská školka a nemocnice. Tady ledního medvěda nikdy nikdo neviděl.

Chodník vedl od Polárního hotelu, vinul se přes náměstí s bronzovou sochou horníka, který s ochrannou přilbou na hlavě a lopatou v ruce vypadal jako živý. Kroutil se kolem nového domu Basecampu pyšnícího se stříbřitým obložením z naplaveného dřeva, mezi mostem Rabie a obchodem se sportovními potřebami se rozšiřoval, až se spojil se silnicí Hilmara Rekstena. Pokud se chodci chtěli vydat dál do opuštěné krajiny, mohli pokračovat po silnici, kterou však více využívali řidiči sněžných skútrů.

Po zmíněné cestě už však lidé moc nechodili, jen po

jejím kousíčku, který vedl od parkoviště u budovy deníku *Špicberské listy* k poště a k bance vzdáleným několik metrů. Nebo od parkoviště u administrativních budov nahoru k náměstí. Stále více obyvatel však jezdilo do práce i z práce autem. Takže se postupem času po cestě procházeli jen pejskaři nebo po ní běhali rekreační běžci.

Období polární noci už nebylo jako dřív, kdy se na cestě zastavovali místní obyvatelé na kus řeči. Všichni měli přehled o tom, kdo je venku, kudy šel, co se dělo kolem. Teď už nebylo tak jednoduché všechno sledovat, protože polární noc si předměstí vzala do své moci.

„Našla jsi Ellu?“ Učitelka, která se starala o nejstarší děti, vešla v ponožkách neslyšně do chodby a najednou stála vedle ředitelky.

Ředitelka zaváhala. Nechtěla zbytečně vystrašit své zaměstnance. „Zahlédla jsem dětské stopy přímo pod schody, přece by ale nedokázala… I kdyby se jí nějakým způsobem podařilo zevnitř otevřít, už by nezvládla za sebou zvenku zamknout. Tak vysoko nedosáhne. Jen dospělý by…“ Podívala se sklíčeně na učitelku. „Prošla jsi všechny pokoje? I toalety?“

„Dívala jsem se úplně všude. Volala jsem i jejímu tátovi. Ale nebere to. Asi je v dole.“

„Řekla jsi to Tone?“ Ředitelka se rychle porozhlédla kolem.

„Ne, je u malých. Vypadá tam tak spokojeně. Neměla jsem to srdce jí říct, že se její dcera zase vyplížila ven. Už minule z toho byla skoro na prášky.“

Ředitelka sebrala z podlahy rukavici a položila ji na poličku. „Nevíš, kde mohou být? Hledali jsme je přece úplně všude. Dokonce i v kumbálu.“

Vyměnily si pohledy.

Muž se za sněhovou závějí cítil v bezpečí, nikdo ho zatím nezahlédl. Myšlenkami byl u dětí a jejich růžových tvářiček a červených nosíků. Vybavil si popotáhnutí, když si utíraly orosený horní ret, jejich nemotorné pohyby v zimním oblečení, jasné oči, které ho zpříma a zvědavě pozorovaly. Jako by se lišil od ostatních dospělých, se kterými se setkávaly. Toužil si k sobě ta malá tělíčka přitisknout. Ještě nikdy však nenatáhl ruku, aby se dotkl jejich horlivých obličejů.

Děti byly za sladkosti vděčné, ale zatím se mu nepodařilo je vylákat, aby přelezly plot. A on zase nevyužil šance vlézt na dětské hřiště. V osvětlených oknech školky občas zahlédl postavy přecházející sem a tam. Jedna z učitelek dokonce stála dlouho za závěsem a dívala se směrem k němu. Nehýbal se a doufal, že splyne se stíny sněhové závěje. Nic se však nestalo. Dveře se nerozletěly a nebouchly o zeď. Nikdo z domu se za ním rozzlobeně nerozkřikl a nevolal přes dětské hřiště, co tam dělá.

Čas ubíhal. Muž za sněhovou závějí mrzl, ale jen občas se opatrně a pomalu pohnul. A najednou byl pryč.

Ředitelka si oblékla teplé oblečení a kozačky a vyšla na zadní schodiště mateřské školky. Před sebou viděla hřiště s klouzačkami, houpačkami a prolézačkami. V temných stínech u plotu směrem k silnici ležely zapomenuté boby. Po Elle ani památky. Opatrně, skoro až nesměle, zavolala její jméno. Co kdyby náhodou šel někdo kolem? Co by si lidé asi tak pomysleli, kdyby ji tu viděli postávat a volat do prázdna? Hlas však daleko nedolehl. Jako by to v půli cesty přes hřiště vzdal a klesl do čerstvého sněhu.

Bouda se ukrývala v šeru. Na dveřích visela stará zrezivělá západka. Tu by ale Ella sama neotevřela. Mohl ji tam však uvěznit někdo ze starších dětí! A nikdo by

třeba neslyšel, že volá o pomoc? Ředitelka přestala přemýšlet nad možnostmi nahánějícími jen hrůzu a rychle seběhla po schodech.

Děti pozorovaly ředitelku dírou ve sněhové závěji. Pochechtávaly se a tlustými palčáky dusily smích. Nejprve uslyšely na schodech dupot kozaček. Pak se teprve objevila celá postava, která dlouhými kroky, pod nimiž křupal sníh, šla přes hřiště k boudě. Měla na sobě hnědou péřovou bundu, která jí sahala až ke kolenům. Co tam jen chce? Magnus vystrčil hlavu z díry, aby lépe viděl, co tam dělá, ale Kalle ho surově stáhl zpátky. Seděli tiše a výhružně se na sebe šklebili.

Před malou chvílí učitelka kvůli velkému mrazu nahnala děti z hřiště zpátky do školky. Po kapsách však měly plno sladkostí, které ještě nestačily sníst, a tak Kalle navrhl, aby se s nimi schovaly v prohlubni pod školkou. Ostatní děti postupně zacházely dovnitř, jen tahle partička zalezla do svého úkrytu. Plazily se úzkým sněhovým tunelem. Bylo jim jasné, že ředitelka nejspíš hledá právě je. Stejně je ale nenajde. Na to jsou dospěláci příliš hloupí. Děti nevěděly, jakým slovem by to lépe popsaly, prostě dospělí nikdy nic nepochopí. Ředitelka si třeba myslela, že si ani nedokážou odemknout vchodové dveře!

„Blboft," zašeptal Kalle, kterému brzy bude šest. Znal všechna slova, která byla právě v kurzu. „Mega. Fakt mega blboft." Neměl ani jeden přední zub, a tak si šlapal na jazyk. Kvůli tomu nevypadal tak neohroženě a dospěle, jak by si přál.

Čtveřice dětí se plazila dozadu k velké prohlubni pod školkou. Snažily se, aby je nikdo neslyšel, ale zimní oblečení jim šustilo, jak se třely o sníh. A navíc se cestou pod dům nepřestaly pošťuchovat.

„Nemačkej se na mě!“

„To ty. A nekopej.“

„Já nekopu! To byl…“

Hlasy utichaly, až se nakonec úplně vytratily.

Jako většina domů v Longyearbyenu stála mateřská školka na vysokých kůlech zatlučených hluboko do země.

Na Špicberkách se používaly pouze dvě možné metody, jak postavit dům: buď ho vystavět přímo na zemi a nechat ho, aby se pohyboval po střídavě tající a mrznoucí vrchní vrstvě permafrostu, nebo ho upevnit na kůlech zasazených tak hluboko v zemi, že tam půda nikdy neroztaje. První metoda je vhodná při stavbě domů ze dřeva, které se přízpůsobí ročním obdobím. Druhý způsob se využívá u zděných domů, protože by jinak zdi popraskaly. Jestliže jsou domy na kůlech umístěné po směru větru, mají tu výhodu, že sníh profukuje dírami pod domem ven na druhou stranu. Školka však stála nízko u země, takže když v zimě napadl dostatek sněhu, nakupily se závěje kolem domu a vytvořily tak neviditelnou skrýš.

Ředitelka svolila, že si děti mohou pod domem hrát. Byla tam tma, kopeček byl plný štěrku a kamínků, vonělo to tam železem a zemí. Na dospělého moc úzký a nízký prostor. Protože většina dětí ze školky U Uhlíka měla rodiče, kteří byli nějakým způsobem spjati s Velkou norsko-špicberskou uhelnou společností, byly chodby mezi řadami kůlů propojeny tak, aby si děti připadaly jako v uhelném dole. Svítilny podobné těm v dolech a ostatní vybavení darovala sama uhelná společnost a rozmístila je v pravidelných rozestupech, stejně jako je tomu ve skutečných dolech. Ředitelka se domnívala, že se děti tímto způsobem mohou poučit o hornictví. Děti si pod domem hrály v létě a na podzim, v zimě totiž

byly průchody zapadané sněhem. Alespoň to si myslela ředitelka.

Někdo z dětí samozřejmě ale přišel na to, že velké otvory zůstávají pod domem i přes zimu. Jestliže se plazily chodbou, která se vytvořila v závětří schodů, propadly se do žlábku a sklouzly se do temné jeskyňky z udusaného sněhu. U cesty si děti dokázaly vyhrabat hluboké díry, kterými pronikalo světlo z pouličních lamp, a také jimi mohly špehovat lidi kolem – nebo se v každém případě pokoušely uhádnout, komu které boty patří.

Dnes však byly zaujaty něčím úplně jiným. „Nelez na ten kopec vzadu za boudou. Jinak bude po všem," rozzlobil se Kalle na jedno z dvojčat. „Opakuj po mně: Slibuji, že už nikdy nepolezu přes plot." Kalle mluvil zpěvavým nářečím, směsicí dialektů ze středního Norska zvaného Trøndelag a ze severního Norska, jako většina těch, kteří vyrostli v Longyearbyenu.

Tříletý chlapeček se slzami na krajíčku přikývl. „Čokoládu chci, od něj…" popotáhl a rukávem si utřel nos.

„No jo, no." Otočil se Kalle a připomínal malého dospěláka. „Ale jestli to uděláš ještě jednou, tak ti utrhnu z tý tvý zaječí čepice i druhý ucho."

„Proč jsi, sakra, tak zlej?" Magnus trochu tušil, že Kalle je často zlý proto, že se před ním chce vytahovat.

„Nemluv sprostě!" okřikla ho rozhořčeně Ella.

„Psssst." Trojice chlapců se k ní otočila a sykla na ni, protože přece jen mezi nimi byla jediná holka, a tak si nemohla moc vyskakovat. „Uslyší nás Ingrid, buďte zticha, všichni tři."

Kalle měl jako obvykle poslední slovo. Strčil si ruku do kapsy svého úboru na hraní. „Tak co máte?" Položil na zem tři karamelky a pytlík se sladkostmi. Pod přísným dohledem vytáhli svoji nadílku i ostatní. Všechno si spravedlivě rozdělili, a jak nejrychleji to šlo, cpali si

sladkosti do pusy. Alespoň na chvilku se nehádali a jen tiše pomlaskávali.

„Hele, že ten, co tě před chvílí praštil, byl šesťák?“ Otočila se Ella ke Kallemu.

„To s šesťákem není pravda.“ Podíval se Kalle přísně na Ellu. „Jsou to jen hlouposti, co kolujou kolem a lidi v ně věří. A-matéři!“ Kallův táta byl důlní dozorce v dole Svea, v jednom ze dvou dolů na Špicberkách, a pro uhelnou společnost pracoval přes dvacet let.

„Kdo je to šesťák?“ zeptalo se dvojče a polekaně se rozhlédlo kolem sebe.

„Prej ten, co jde v dole úplně vzadu za horníky. Nikdo pořádně neví, kdo to vlastně je,“ vysvětlil Kalle a tvářil se nafoukaně. Dvojče vypadalo, že nic nepochopilo. „Horník, havíř v dole, chápeš? Když v dolech těží uhlí. Je tam tma, to víš, ne? Možná větší než tady. A pak, když, teda potom… no, prostě když se někdo otočí, co dělají jeho kámoši… tak vidí chlapa navíc. Když je jich třeba pět, tak je jich najednou jako šest. No, a to je šesťák. Jenom Ellin táta a jemu podobní, neužit… nezkuš… nezaučení, těmhle povídačkám věří.“

Ella sklopila oči. Ráda by na obranu tatínka něco řekla. Ale nevěděla přesně co. „Tatínek na šesťáka věří. Viděl ho, teda to,“ dodala. Kalle ale neodpověděl. Rozhostilo se ticho.

„Co myslíte, že je tam dál?“ zeptal se náhle Magnus. Všechny sladkosti už měl v sobě.

Kalle pokrčil rameny. Zato Ella byla zvědavá. „Jdem to omrknout?“ A u otvůrku mizejícího ve tmě začala odhrabávat sníh. Aby ostatní děti lépe viděly, předklonily se a Magnus se pomalu sklouzl za Ellou. Po chvíli se ozval Ellin výkřik. „Pomoc, padá to tu na mě. Mám sníh za krkem. Jééé, taková krása. Je tu obrovská díra. Pojďte sem!“

Kalle však vytáhl Magnuse za nohu a houkl, že se musí podívat ke vchodu, jestli už ředitelka zašla dovnitř.

„Je mi zima," natahovalo dvojče. „Chci pryč."

Kalle vylezl z díry jako první a okoukl, jestli je nikdo neuvidí oknem. Opatrně vyšel po schodech a několikrát zaklepal na venkovní dveře. Uvnitř si druhé z dvojčat přisunulo ke dveřím lavičku, vylezlo na ni, takže teď už v klidu dosáhlo na západku. Chvilku s ní zápasilo, ale nakonec západka zůstala v odemčené poloze a ono pyšně odsunulo lavičku na své místo. Podle jednoho klepnutí na venkovní dveře Kalle poznal, že vzduch je čistý.

Ella se musela sama prodírat tunelem pod školkou a prolézat úzkou štěrbinou z udusaného sněhu. Byla zpocená a uřícená. Také smutná, že na ni nikdo nepočkal. Když se konečně vyplazila z jámy, byla daleko za ostatními. A západku za sebou zapomněla zavřít.

Na cestě u opačné strany mateřské školky se dal do pohybu pár velkých kožených bot. Chvilku jen tak postával, protože muž, který je měl na sobě, tiše naslouchal dětem pod domem. Sám pro sebe se pousmál. Na ohyzdném obličeji se mu objevil smutný, ale téměř hezký úsměv.

2. KAPITOLA

Pohřešovaná

Čtvrtek 22. února 16:10

„Dovolala jsem se do kanceláře hejtmanky?“ zazněl rozčilený hlas.

„Ano, jistě. Jsem Knut Fjeld, mám službu. Promiňte, ale právě jsem u sebe v bytě a vařím si jídlo. Centrála je zavřená, takže…“

„To vím. Jinak by mě na vás nepřepojili. Máte přece u sebe služební telefon?“ Patrně se mu dovolala velmi nesmlouvavá dáma.

„Samozřejmě. Omlouvám se. O co se tedy jedná?“

„No.“ Povzdychla si. „Není to tak jednoduché. Možná, že to bude znít trochu…“ Zaváhala.

„Nevěděli jsme, komu jinému bychom to měli oznámit.“

Co to zase bude, pomyslel si Knut. Už se těšil, jak stráví celý večer nicneděláním na gauči před televizí. Nahlas neřekl však nic. Často bylo mlčení dobrý způsob, jak z lidí aspoň něco vydolovat.

„Jmenuji se Ingrid Eriksenová a pracuji v mateřské školce U Uhlíka. Ukázalo se, že… teda, prostě nemůžeme najít jedno z dětí. Matka tu pracuje. A když si šla odpoledne pro dceru, tak jsme ji nemohli nikde na-

jít. Prohledali jsme celou školku. Dokonce chybí i její oblečení na ven. Kozačky, čepice, kombinéza, palčáky, všechno je pryč."

Knut si prohrábl vlasy. Nevěděl, co na to říct. Nenapadlo ho nic jiného, než že musí existovat zcela rozumné vysvětlení, protože děti na Špicberkách se nemohou jen tak propadnout do země. Nevzpomněl si na jediné zmizení.

„Samozřejmě si nemyslíme, že by… chci říct… Longyearbyen je přece malinké městečko. Navíc máte přehled o tom, kdo všechno tu bydlí. Určitě nedošlo k žádnému zločinu. Ale… ale venku je příšerná zima. Víc než minus dvacet. Ani se neodvažuji pomyslet na… Co když odešla sama, spadla někde ze svahu nebo zabloudila nebo…"

„Mohla odejít ze školky sama?" Konečně se Knutovi začaly třídit myšlenky. „Zvládne se sama ustrojit?"

„Ano, samozřejmě. Brzy jí bude šest. Venkovní dveře ale vždycky zamykáme. Západka je tak vysoko, že na ni děti nedosáhnou. A proč by šla sama ven? Nikdo z dětí to ještě nikdy předtím neudělal. Vyzvedávají si je rodiče, a když ne oni, tak někdo, o kom nám dali zprávu, že si pro dítě přijde. Pravidla naprosto dodržujeme. Ale…"

„Ale?"

„Možná si ji vyzvedl otec a nic nám neřekl."

„Jestliže si ji vyzvedl, tak byste to přece asi nechtěli nahlásit policii? Zjišťovala matka, jestli už náhodou nejsou doma? A o kom to vlastně mluvíme?"

Ingrid Eriksenová si znovu povzdechla. „Volali jsme k nim domů. Nejsme přece úplně blbí. Otcem je Steinar Olsen. Důlní inženýr v Norské uhelné. Zmizela jeho dcera Ella. Už jste u nich po Vánocích několikrát byli. Domácí hádka, vzpomínáte si?"

Zřejmě si nikdo v Longyearbyenu nemyslel, že by

na úřadě hejtmanky dodržovali povinnost mlčenlivosti a ochranu osobních údajů. Ředitelka, jako většina místních, automaticky vycházela z toho, že všichni zaměstnanci z úřadu hejtmanky jsou detailně obeznámeni se všemi případy, které má na starosti místní policie. A Knut opravdu Steinara Olsena služebně navštívil. Ale ne kvůli domácí hádce.

Pokračovala: „Bohužel návštěva nepomohla. Včera večer byl tak opilý, že rozbíjel nábytek, a pak spadl ze schodů – nikdo vám to neohlásil. Minule volali sousedi, Tone s ním má totiž svatou trpělivost, a tak vás sama nekontaktovala. Bojí se. Snažili jsme se jí vysvětlit, že všechno, co se děje doma, se na dceři projeví. Včera mu navrhla rozvod, což skončilo výhrůžkami a násilím. Proto je přesvědčená, že si Steinar Ellu potají vyzvedl ze školky, aby ji vystrašil."

„Takže Tone Olsenová žádá někoho od policie, aby se společně s ní zajel podívat k nim domů? A taky aby uklidnil otce?"

„Ano, přesně tak," odpověděla ředitelka se značnou úlevou. „A když už s ním budete mluvit, nemusíte si brát servítky."

„Není v náplni naší práce, abychom někomu vyhrožovali," řekl Knut. „Můžu mu ale vysvětlit následky, které plynou z obžaloby pro únos." Doufal, že ředitelka neslyšela jeho dlouhé povzdychnutí, když zaklapával mobil.

I přes velký mráz čekaly obě ženy na Knuta na schodech před školkou. Přijel černým autem se znakem hejtmanky na předních dveřích. Návštěva nebyla přísně vzato v souladu se zákony, a tak Knut rychle pohlédl k budově deníku *Špicberských listů,* protože bylo všeobecně známo, že za záclonami v okně často postává

redaktor místních novin a otočený k náměstí si vyhlíží, o čem by mohl napsat svůj další sarkastický úvodník. Okno však bylo potemnělé, bez jakýchkoli stínů uvnitř.

Knut vystoupil z auta. Snadno poznal matku pohřešovaného dítěte. Zpod kožešinového lemu kapuce jí vykukovaly zarudlé oči.

„Něco nového?“

„Ne, nic,“ odpověděla ředitelka, která byla vyšší postavy. Knut si nevzpomínal, že by ji někdy předtím viděl, ale určitě ano, protože Longyearbyen má jen něco málo pod dva tisíce obyvatel.

S náznakem úsměvu mu podala ruku. „Ingrid Eriksenová. Ještě jsme se osobně neseznámili, ale znám vás od vidění.“

Knut otevřel dveře od auta a ředitelka se posadila na přední sedadlo. Měla přívětivější hlas než po telefonu. Tone Olsenová se schoulila na zadní sedadlo a stěží odpovídala na Knutovy otázky.

„Vzpomínáte si, kdy jste Ellu viděla naposled?“

Popotáhla. „Kolem druhé, když se děti vrátily z hřiště dovnitř.“

„Mluvila jste s ní? Neříkala něco o tom, že si ji otec vyzvedne?“

„Ne, jen jsme se objaly. Měla ledové tváře a v čepici sníh. Zeptala jsem se, kde byla, ale neodpověděla a běžela hned za staršími dětmi do herny.“

Ředitelka jí skočila do řeči. „Přišla dovnitř dost pozdě, tak deset minut po ostatních. Byla úplně poslední. Hledala jsem ji u cesty před školkou. Není nám jasné, proč vždycky…“

Pootočila se dozadu na Tone Olsenovou a z jejího vystrašeného obličeje pochopila, že teď zrovna není vhodná doba na to, aby policistovi pracujícímu ve službách hejtmanky vyprávěla, že jim v posledních týdnech

občas některé z dětí na chvilku záhadně zmizí neznámo kam.

Knut si trochu poupravil pravidla silničního provozu, policejní auto sjelo dolů po chodníku a zabočilo u nově postaveného Polárního hotelu. Sem tam se nějaký turista procházel blízko okraje nahrnutých závějí, navlečený do tlusté zimní kombinézy nebo péřové bundy. Dál už se však odvážil jen málokdo, takže podél silnice směrem do Blåmyru, kde bydleli Olsenovi, už nikoho neviděli. Přestože byla polární noc a slunce ani v poledne nevyšlo za horizont, bylo celkem světlo – modrá záře se držela nad vrcholky hor. Knut přepnul na potkávací světla, která malovala tmavé obrysy do nahrnutých závějí běloučkého sněhu. Ve světlech auta neviděl okolí tak zřetelně jako mimo ně.

„Přece ji nemohl někdo…“ Tichý hlas Ingrid Eriksenové slyšel Knut přes hluk motoru jen stěží. „Určitě byste museli vědět o tom, kdyby se někdo s takovými sklony přistěhoval do Longyearbyenu?“

Knut zavrtěl hlavou. „Na hejtmanství nekontrolujeme všechny cestující na Špicberky. Nebo jste si myslela, že ano?“

„To víte, když v novinách pořád čtete o všech těch brutalitách, tak se pak bojíte vystrčit paty z domu. Je mi jasné, že to všechno nemůže být pravda. A že se stejně většina z toho stane na pevnině, tady sotva.“ Učitelka se otočila dozadu. Tone Olsenová je však neposlouchala. V obličeji měla napjatý výraz a byla zabraná do svých myšlenek.

Knut stoupal podél dlouhého zástupu řadových domků ulicí 230, kde bydlel Steinar Olsen s rodinou. Jejich dům stál úplně nahoře vpravo.

„Nemá tu auto,“ řekla Tone Olsenová s hlavou vystrčenou ze staženého okénka.

Vedle boudičky vměstnané mezi řadové domky bylo jedno místo vyhrazené pro parkování. Knut zahlédl sněžný skútr, auto však nikoli. „Vždycky parkuje tady? Garáž nemáte?“

Zavrtěla hlavou a pohlédla do prvního patra. „V obýváku se nesvítí.“

Ředitelka znepokojeně pohlédla na Knuta. „Nebere telefony, ani pevnou linku, ani mobil. Netušíme, v jakém může být stavu.“

Knut nestihl ani odpovědět a Tone už otevírala zadní dveře auta, rychle vyběhla schody a vzala za kliku od domovních dveří. Bylo odemčeno. Zmizela uvnitř.

Zůstali stát u auta. Poslouchali, jestli neuslyší hlasy nebo nějaké jiné známky toho, že se uvnitř něco děje, ale žádný zvuk se z domu neozval. „Měli bychom jít asi dovnitř.“ Knut vyšel schody dvěma dlouhými kroky a zamířil do prvního patra.

Tone Olsenová vběhla přímo do obývacího pokoje, aniž by se obtěžovala zout si kozačky. Na podlaze po ní tak zůstával sníh. Podívala se za pohovku, vlétla do kuchyně, seběhla schody a otevřela dveře od obou ložnic. Byly prázdné. Na posteli se povalovalo všelijaké oblečení, hřeben, froté ručník a jiné maličkosti. Pokoj vypadal stejně jako ráno, když s dcerou spěchaly do školky. Ředitelka čekala v patře, zatímco se Knut snažil držet s matkou krok v jejím zoufalém hledání. Nakonec si i Tone musela přiznat, že je dům prázdný. Těžkopádnými kroky se vlekla do schodů a zastavila se uprostřed obývacího pokoje.

„Mluvila jste s ním dnes ráno?“

„Ne, ale vím, že musel do Dolu 7. Mají nějaké problémy s těžbou.“

„Když odjížděl, neříkal nic?“

„Ne. Než se probudil, byly jsme s Ellou už dávno

pryč. Zaspal a neměla jsem nejmenší chuť ho budit.“ Tone se vzdorovitě odvrátila.

„Všimla jste si něčeho, z čeho byste mohla usoudit, že se sem poté, co možná vyzvedl Ellu ze školky, vrátili?“

„Ne, vlastně… Nepamatuju si přesně, jak to tu vypadalo, když jsme odcházely. Je to přece náš domov. Všude kolem se válí stejné věci. Její oblečení… prostě nevím.“

Přesto ji ale něco u Elly v pokojíčku znepokojilo. Nepřišla však na to, co to je. Z prsou se jí dral zoufalý vzlyk. Byla si jistá, že jsou doma. Obávala se jen toho, že bude zase namol a hádka ze včerejška bude pokračovat.

Otočila se a zamířila do kuchyně. U linky stála ředitelka.

„Možná byli tady.“ Sesunula se na židli u kuchyňského stolu. „Takhle to tady ráno nevypadalo. Když jsme odešly, musel si tu ještě potom někdo namazat tenhle krajíc chleba.“

Knut se rozhlédl po kuchyni. Na lince ležel párek a játrová paštika a na stole se vedle sklenice s trochou mléka povaloval napůl snědený krajíc.

„Jste si jistá, že tohle tu nebylo, když jste odsud odcházely?“

Tone Olsenová si skryla obličej do dlaní.

„Jo, určitě… a Steinar hlavně nepije mlíko.“ Tiše zasténala. „Co to udělal? Kam ji odvedl? Ach, až ji budu mít zase u sebe, už mu nikdy neřeknu křivé slovo. Ale jak mu to mám vysvětlit, když není doma? Co budeme dělat? Zavoláme do rozhlasu a požádáme je, aby to oznámili do éteru?“

Ingrid Eriksenová přistoupila k Tone a položila jí ruku na rameno. „Tone, to absolutně není tvoje vina. Takhle si to nesmíš brát!“

„Měla byste zvážit, jestli nepodáte trestní oznámení,“ nabídl jí Knut.

„Ale ze všeho nejdřív prohledáme místa, kam by váš muž mohl s Ellou jít. Co třeba kavárna U Horníka nebo restaurace Hospoda? Nebo by mohli být na návštěvě u přátel?“

Všechny možné děsivé myšlenky ihned potlačil. Pro matčino dobro by měli jednat rozvážně, jinak by se mohla zhroutit. Obrátil se na ředitelku. „Mohla byste nám s tím pomoct? Obvolejte, prosím, kavárny a zeptejte se, jestli Steinar Olsen není s Ellou u nich na jídle, a my s Tone zatím sepíšeme seznam všech rodinných známých.“

Anne Lise Isaksenová, od nového roku hejtmanka, právě dovečeřela, když Knut zavolal. Ležela natažená na pohovce a hrnek kávy měla v dosahu na ošuntělém salonním stolečku ze zažloutlé borovice. Tímto typem nábytku byl v Longyearbyenu zařízen nejeden byt. Samozřejmě bylo možné si v Norsku koupit modernější nábytek, ale pak si člověk musel připlatit za přepravu, čímž se cena vyšplhala téměř na dvojnásobek. Většina obyvatel na Špicberkách si s tím tedy nelámala hlavu. Borovicový nábytek postačil, byl odolný a praktický. A taky se sem nikdo nestěhoval nadobro. Zpravidla zde lidé vydrželi dva až čtyři roky.

Zatímco poslouchala hlas v telefonu, roztržitě listovala časopisem. Postupně však zvážněla. „Jedno dítě ze školky zmizelo?“ zeptala se s pochybností v hlase. „V posledních dnech je ale příšerná zima. Co když se ztratila? Nebo zapadla do závěje a nedostane se ven?“

Knut ji zasvětil do rodinných problémů a zmínil, že Tone Olsenová je přesvědčená, že si holčičku vyzvedl otec. Hejtmanka Isaksenová ho však přerušila: „Takže to chcete nechat jen tak plavat? Co když se holčička opravdu ztratila, a to, že se po Steinaru Olsenovi slehla

zem, je jen čistá shoda náhod?“ Zvedla se a postavila se doprostřed pokoje. „Dávám vám hodinu. Jestliže do té doby holčičku nenajdete, zburcujeme celé město.“

Steinar a Ella Olsenovi ani v jedné kavárně nebyli. Ředitelka obvolala pro jistotu i hotely a restaurace, ale nikdo o nich nic nevěděl. Po krátkém uvážení zavolala také oběma zaměstnancům mateřské školky, aby je informovala, co se stalo. Rozdělili si mezi sebe rodiče, které začali s novou nadějí obvolávat. Stačil by jediný úspěšný telefonát a bylo by po všem. Ingrid Eriksenová si už skoro vychutnávala slova záchrany. „Děkuji mnohokrát, to je úleva. Ne, jen jsme se o ni báli, víte. Nevěděli jsme, že s vámi šla Ella domů. Tone to nikdo neřekl. Došlo k nedorozumění. Ještě jednou vám moc děkuji.“ Žádný takový rozhovor se však neuskutečnil. Místo toho se setkávala jen se zmatečnými a zvědavými otázkami plnými neklidu. Ella u nikoho z ostatních dětí nebyla.

Knut začínal být netrpělivý. Holčička se jistě brzy někde najde. Na Špicberkách se přece ještě nikdo nikdy neztratil. Souostroví bylo v zimě kromě každodenního leteckého spojení do Norska úplně izolované. Takže měli dokonalý přehled o tom, kdo všechno v Longyearbyenu bydlí, kdo přijel na návštěvu a kdo se vrátil na jih. Současně mu však vytanula na mysli jiná myšlenka. Totéž už jednou v kanceláři hejtmanky řešili – ani ne před pár měsíci. A tehdy to skončilo mrtvým tělem.

3. KAPITOLA

Stíny

Ve špicberských dolech uhelných,
kam bojí se i slunce jít
temnoty věčné slyšet je smích.
Temnoty, co zde musí žít.

Středa 3. ledna 8:20

Steinar Olsen čekal na brzkou ranní schůzku na personálním oddělení. Byl nervózní, ale věděl, že má jen jedinou šanci, kterou musí chytit za pačesy. Čekal ho první pracovní den nového důlního inženýra ve Velké norsko-špicberské uhelné společnosti a.s. v Longyearbyenu.

„Musíte udělat dobrý první dojem, víte? Představte si, že vám jde úplně o všechno," upozornil ho milým hlasem personalista, aniž by věděl, jak moc tato rada nového důlního inženýra vystrašila. Přece se ale nemohli v Norské uhelné dozvědět o jeho trapném odchodu z poslední práce v Tromsø. Samozřejmě se o tom nezmínil ani na pracovním pohovoru – a stěží by se našel někdo z Norska, kdo by o tom chtěl mluvit. To sotva.

Personalista z oddělení, které sídlilo dole u přístavu ve velké, na modro natřené budově, vůči němu chtěl být jen vstřícný a snažil se mu pomoct. Než Steinar Olsen zítra nastoupí do práce, je třeba mu ukázat, jak to v Dole 7 chodí. Na poslední chvíli však personalistovi zazvonil telefon a Steinar Olsen musel půjčeným vozem vyrazit do dolu sám. Pojedete se podívat do povrchové

části dolu, vysvětlil mu personalista. Dojet do dolu nebylo tak těžké. Z města vedla jen jedna cesta. Navíc se jmenovala K Dolu 7. Steinar měl jet opačným směrem než nákladní vozy s uhlím, dokud neuvidí obrovskou důlní bránu. Prý se nemůže splést.

Příkrá cesta stoupala ostrými zatáčkami k hoře, jejíž zledovatělá strana se svažovala směrem k Longyearbyenu. Kdyby některou serpentinu nevytočil, auto by skončilo v údolí. Hliníkové svodidlo jevilo patrné stopy po šrámech od aut. Na ledě ležela vrstvička čerstvě napadaného sněhu. Steinar jel třicetikilometrovou rychlostí a vždy, když míjel obrovské nákladní vozy s uhlím, musel téměř úplně zabrzdit. Na poslední křižovatce před vrcholem hory však špatně odbočil, a když se otáčel na směšně maličkém prostoru, pěkně se u toho zapotil.

Povrchové objekty Dolu 7 ležely v sevření hory. Zaparkoval před obytnými buňkami a popoběhl přes zledovatělý kopeček pokrytý uhelným prachem a štěrkem. Brána do dolu byla ohromná, určitě dvakrát tak vysoká jako běžný obytný dům. Postranní menší vchodová vrata však už měla běžnou velikost a vedla do gigantické vnitřní haly jen o trochu menší než letištní hala. Viděl, jak muži zajíždějí džípy do hory a opět vyjíždějí ven, a také zahlédl pásové dopravníky přepravující uhlí někam do vzdálenějších míst. Tento vchod byl zjevně určen jak pro lidi, tak pro stroje.

Po straně haly byly v patrech nad sebou naskládány obytné buňky. Úplně nahoře vyhlížel z okna nějaký muž. Ochranná sluchátka mu spočívala na čele, a když zahlédl Steinarovy váhavé kroky směrem k buňkám, mávl na něj, aby šel na druhou stranu.

Nový důlní inženýr přišel pozdě. Spěchal do šatny, ale to už horníci z denní směny mířili k autobusům rozvážejícím je domů. V pracovním mundúru, s bdělýma

očima a nic neříkajícími obličeji se kolem Steinara prosmýkávali ve dveřích, aniž mu věnovali jediný pohled. Předák přispěchal za ostatními a oznámil mu: „Lars Ove a Kristian vás džípem zavezou do dolu. Provedou vás a odpoví vám na všechny otázky." Zmizel, ale Steinar slyšel jeho hlas pootevřenými dveřmi. „Kristiane, dej mu hadry a nějaký ochranný věci. Modrou přilbu, ne tu bílou. A žádný blbosti. Vy víte, jak to myslím." Ve stejném okamžiku se otočil k novému důlnímu inženýrovi: „Vítejte. Snad se vám u nás bude líbit. Určitě…" Hlas mu však pohltilo burácení právě nastartovaného motoru.

Steinar Olsen se porozhlédl po špinavé místnosti s oprýskanými ocelovými skříněmi podél dvou zdí. Krabice s přilbami a holínkami stály pod flekatým zrcadlem. Na kratší zdi visela řada rukavic. V další skříni, širší a nižší než šatní skříň, se podle nalepeného štítku nacházely „dýchací přístroje, filtrové sebezáchranné přístroje a baterie do čelních lamp".

Uprostřed šatny na nízké dřevěné lavičce seděli dva muži, kteří ho tu měli provést a zasvětit ho do bezpečnostních pokynů a nepsaných pravidel. „Ať se u nás v týmu cítí jako doma," vyjádřil se strojeně důlní revírník. Oni však měli úplně jiné plány. V klídku si dokouřili, kovové víko mezi nimi bylo plné popela a cigaretových nedopalků.

„Ahoj," přivítal je nový důlní inženýr ve dveřích.

Oba horníci se pomalu zvedli, očividně nikam nespěchali. Nějaký nový důlní inženýr jim jejich každodenní zvyky narušovat rozhodně nebude. Když je důlní revírník požádal, aby ho zasvětili do zdejších poměrů, nebyli z toho zrovna dvakrát nadšení. „A proč jako my? Nemůže někdo z kanceláře nebo šéf nebo…," protestoval otráveně Lars Ove. Důlní potlačil rozčilení a trpělivě jim vysvětlil, že jak jistě vědí, vyskytly se problémy s pá-

sovým dopravníkem, a jak šéf, tak on tím budou zaneprázdněni po celé dopoledne. „Na to kašlu," odpověděl Kristian, tak byl totiž zvyklý končit většinu rozhovorů.

Jen tak pro legraci – ale hlavně když měli oba veteráni náladu a chuť seznámit nováčky s místními poměry – odstranili zátarasy do léta uzavřeného dolu. Lidi sem stejně pořád něco táhlo – něco starodávného, co vystrkovalo výhrůžné růžky. Cítili, že v polorozpadlých chodbách na ně v děsivé temnotě něco číhá. Veterány napadlo, že by mohli džípem kousíček popojet do starého dolu, a byli zvědaví, jestli nováček pozná, že to tam vypadá jinak než v moderních uhelných dolech. Jak věděli, předtím, než se přistěhoval na Špicberky, pracoval v Tromsø – prý se tam však něco stalo s jednou částí systému v tunelu, který protínal ostrov napříč.

Zpočátku se k němu chovali mile. Představili se, přivítali ho, oblékli ho do fáraček, dali mu ochranné boty a přilbu s čelovkou. Za opasek mu připevnili baterii, vybavili ho plynovou maskou a filtrovým i izolačním sebezáchranným přístrojem. Když byl konečně připravený, chtěl si na chvilku odpočinout. Veteráni ho však jen tak vydechnout nenechali. Začali ho strašit, čeho všeho se má vyvarovat a na co si má dát pozor. Mrkli na sebe. Zavrtěli hlavou, že tohle mu rozhodně neřeknou, ale nakonec mu stejně vyprávěli o jednom džípu s otevřenou střechou, ve kterém člověk musí ležet jen na zádech, aby se náhodou hlavou nepraštil o skalní převisy, vedení a další vybavení dolu. Ale o tomhle už přece musel nováček slyšet, ne? Ten však jen pokrčil rameny. Kupodivu mu to vůbec nenahnalo strach.

K širokému vjezdu jeli asi deset minut, a to normálně v sedě. Byli téměř u samotné živoucí důlní tepny – v chodbě podepřené stojkami se svítilnami, které osvětlovaly nanejvýš tak okolní zdi a část výhledu vpředu.

Blížili se k šachtě číslo 12. Za mírnou zatáčkou bylo vidět propojení s uzavřeným dolem. Za chvilku se před nimi otevřel starý průchod. Přestože nadřízení vjezd do starého dolu zakázali, tušili, že tam občas někdo vleze. Po celou dobu, co zde pracovali – Kristian šest let a Lars Ove už devět – nikdy neslyšeli, že by se někdo ve starém dole zranil nebo že by na něj něco spadlo.

Nízký džíp s velkou a širokou nákladní plošinou zabočil do úzké chodbičky a na nerovném povrchu se kymácel ze strany na stranu. Nad vjezdem do staré chodby svítila osamělá žárovka, uvnitř už žádné osvětlení nebylo. Jen ve světlech auta se v černých stěnách hory odrážely nerovnosti a zářezy po porubu. Nový inženýr se nervózně pousmál, zabořil se do sedačky a hlavu nechal spočinout na opěrce.

Kristian vzal Steinara za rameno a překřičel ryk motoru: „Brzy pochopíš, proč chcem vyšší plat. Horší práce v Norsku není. To ať mi nikdo netvrdí. Ti nahoře si pohodlně sedí na svejch kancelářskejch židlích a vydělávaj dvojnásobek toho, co my."

Nový inženýr neměl vůbec tušení, že by v podniku byly nějaké platové nerovnosti, takže jen přikývl. Po téměř roce bez práce byl rád, že nějakou vůbec dostal. Na nic si tedy nestěžoval. Teď se mu však hlavou honily jiné myšlenky. Projížděli chodbičkou, která se stále zužovala a snižovala. Strany džípu drhly o stěny a vůz se pomalu sunul vpřed. Ze stropu na ně spadlo několik kusů uhlí. Před světlem čelové svítilny poletoval zvířený prach. Inženýr se rozkašlal a nemotorně zašátral po plynové masce, aby se mu uhelný prach nedostal do plic.

Lars Ove seděl na místě řidiče s hlavou opřenou o opěrku a jel až k místu, kde se stará chodba rozdělovala do několika směrů. Ještě kousek popojel, pak zastavil a motor nechal běžet naprázdno. Znělo to, jako by

si nějaké zvíře tiše pobrukovalo. Kristian a Lars Ove se sesunuli ze sedadel do podřepu a pod nízkým stropem museli ohnout hlavu.

Mávli na nováčka. Chlápek vypadal už dost vystrašeně. Měli by mu říct, že je to jen hra. Mezitím je však stačil překvapit otázkou: „Nepřijde mi, že se zrovna tady těží. Vybavení, dopravník a tak dál?“ Mžoural do světel čelovek. Náhle někde v temnotě zaslechl zvuk padajícího kamení, a tak vylekaně sklonil hlavu. Nechtěl jim říct, že jeli špatným směrem, ale doufal, že odsud co nejrychleji vypadnou.

Kristian zavrtěl hlavou a baterka osvítila pár metrů chodby před nimi. Světlo dopadlo na haldu spadaného kamení, které skoro zasypalo vchod. „Ne, máš recht,“ odvětil. „Jen jsme ti chtěli ukázat, kde zemřel náš kámoš. Každej den, co jsme tady dole, si tohle místo připomínáme.“

Lars Ove se rozpačitě otočil. Co si to sakra Kristian vymýšlí? K žádnému neštěstí tady v Dole 7 už po mnoho let nedošlo. Už od raných 80. let, kdy to tu naposled zasypalo Pera Leikvika. Naštěstí přežil, ale už nebyl jako dřív. Do dolu se nikdy nevrátil, alespoň se to říkalo, a tak z něj udělali pomocnou sílu na povrchu.

„A klidně k tomu může dojít zas,“ pokračoval Kristian. „Ten, kdo podceňuje moc dolu, brzy pocítí jeho pomstu.“

„Kristiane, pojď už, jedem zpátky.“ Larsi Ovemu se zdálo, že hra zašla až příliš daleko. Nový inženýr se rozpačitě podíval na dvojici kamarádů. Začínalo mu svítat, dělají si z něj legraci. Nechtěl jim však dát najevo, že se ve skrytu duše bojí.

Larsi Ovemu znenadání zhaslo světlo baterky. „Do háje,“ ulevil si. „To by stačilo. Vezmem ho do dolu, vždyť víš, že jinak nám to dá štajgr pěkně sežrat.“

Kamarád však poslouchal zvuky vycházející z temné doširoka rozevřené chodby. „Slyšíš to praskání? To je samotná hora, varuje nás. Ona žije, chápeš?“ Otočil se a posvítil nováčkovi do pobledlého obličeje. Ani jeden z trojice nevydal hlásku. Několik metrů od nich si lehounce pobrukoval motor džípu. Bylo slyšet i další zřetelné zvuky – voda stékala po stěnách a s plesknutím narážela do země, hora praskala, kamení padalo s ostrými nárazy na zem.

„Říká se, že v hoře jsou tak široký kaverny, že by tam mohl prolízt i samotnej člověk. Nikdo ale neví, kde vlastně jsou, ale prej tam uvnitř někdo viděl nějaký stíny. A slyšel zvuky.“ Ticho. „No, nevím.“ Kristian už měl konečně svých povídaček dost. Bylo na čase vyrazit ze starého dolu, než jim sám uvěří.

Steinar Olsen postával nejblíž džípu. Otočil se a vtom osvítilo světlo baterky cestu, po které přijeli. Vyděšeně vykřikl a ukázal na stěnu hory. „Co je? Co tam vidíš?“ Kristian ho chytil pod paží a Lars Ove se hrnul dopředu. Běžel k džípu a naskočil na přední sedadlo. Než začal Lars Ove couvat, stihli se i oni dostat do vozu a rychle se přikrčit.

„Pozor!“ varoval je znovu Steinar Olsen. Příliš pozdě. Lars Ove narazil do výčnělku za zadkem auta, které se tak vmáčklo pod visící kus horniny. Ne však nadlouho. Motor džípu zařval a vmžiku se auto vyprostilo ze sevření. Zaslechli kovový zvuk, jak dveře džípu drhly o kámen. Vtom se kousek hory uvolnil a spadl do vozu. Kristian sedící vpředu vyvázl bez zranění, ale inženýrovi ostrá hrana odštěpku rozsekla čelo.

Když se vrátili, smůla se jim nepřestala lepit na paty. Vřítili se do základny, zrovna když tam stál důlní revírník. Samozřejmě se k nim rozeběhl a zajímalo ho, co se sakra stalo. Když důlní zahlédl hromadu kamení na

pomačkaném zadku vozidla a krev, která tekla novému inženýrovi z roztrženého čela, vykulil oči.

„Co jste to kde prováděli?“ Důlní se konečně dočkal toho, že má možnost oba veterány chytit pod krkem. „O tom si promluvíme později. Hej, ty s tím roztrženým čelem! Ty jsi ten novej inženýr, že jo? První pracovní den? To jsou mi pěkný věci. Musíš hned k doktorovi. Odvezu tě. Auto mám před kanceláří.“ Nečekal na odpověď a odešel. Steinar Olsen si sundal přilbu a řemen s vybavením, podal je Kristianovi, který mu zašeptal do ucha: „Jestli cekneš, tak…“ Zbytek neslyšel. Rychle odkulhal ze základny za důlním ven, kde ho očekával lednový den se spoustou sněhu a mrazu. Až teď mu došlo, že ho kámen zasáhl i do nohy.

Z Longyearbyenu, původně hornického městečka, se postupem času stávalo spíš městečko turistické a vědecké. Přesto bylo důlní podhoubí i nadále cítit – do lidských duší se jednou provždy zakořenil strach. Od neštěstí, které se v dole stalo, uplynulo už mnoho let. Nikdo z místních si už na příšerné exploze ve 40. a 50. letech ani nemohl pamatovat. Tehdy se celá hora otřásla a z důlních vchodů se vyvalil dým. Zpráva se rychle šířila od domu k domu a celé město se zahalilo do temnoty neprostupnější než polární noc. Mnoho rodin tehdy přišlo o své nejbližší. Horské masivy i nadále živily strach obyvatel, který se postupem času přeměnil v pověry.

V jednom domě na spadnutí ve městě Sverdrupbyen se povídalo, že dokonce slyšeli táhlé kvílení a křik a zaslechli chrastění koňského postroje, jako by koně supěli a dusali po zledovatělém kopci. Alespoň někteří to tvrdili. Jiní si zase vymýšleli ty nejneuvěřitelnější historky jen proto, aby na sebe upoutali pozornost turistů. Během dlouhé zimy nenaháněly lidem strach přízraky

obývající jejich příbytky, ale donekonečna vyprávěné a postupem času blednoucí vzpomínky na nečekaná úmrtí nebo utajené sebevraždy v opuštěných chalupách. Popřípadě historky o lidech, kteří se nějakým způsobem dokázali doplazit domů po útoku ledního medvěda tak zohyzdění, že to byl zázrak, že vůbec přežili.

A také vše, co si horníci vyprávěli nebo slyšeli v dole. Možná to však byly jen záchvěvy jejich vlastního strachu, kdo ví? Obavy před ulomením kamene ze skály, pach uhelného prachu, náhlé dunění exploze v potemnělých a úzkých chodbách? O tom se mimo základnu mluvilo jen zřídka. Horníci si své myšlenky nechávali pro sebe.

K této události však opravdu došlo, to se nedalo popřít. Výbuch metanu v lednu 1952 v Dole 2. Zemřelo šest lidí. Šest horníků, kteří toho rána prázdně zírali z okna na arktickou krajinu, šest mužů s kymácejícími se přilbami na hlavě, kteří při jízdě autem do dolu byli zabráni do svých myšlenek. Jejich běžné ochranné vybavení bylo automaticky prohlédnuto a připevněno za opasek. Šest mužů se ve špinavých kombinézách se svými tajnými sny a myšlenkami spustilo šachtou dolů. O několik hodin později byli vynášeni na nosítkách. Popálení, zlomení a totálně zničení, poranění, zkrvavení. A mrtví.

Výbuch metanu v lednu 1920 v Dole 1A. Zemřelo dvacet šest mužů a důl byl uzavřen. Za ranního rozbřesku v listopadu 1962 to bouchlo v Novém Ålesundu. Nejdříve došlo k explozi plynu, poté se vznítil uhelný prach. Deset mužů vynesli z dolu Esther, ze šachty 4, jedenáct mužů bylo pohřbeno v temnotách a nadále leží v zasypaných důlních chodbách.

Mezi doly v Kings Bay a těžbou uhlí v Longyearbyenu byla vždycky velká konkurence – pro obě společ-

nosti nebylo v politické hře, kterou si rozehráli magnáti v Norsku, dostatek místa. Obyvatelé Longyearbyenu soucítili s lidmi z Nového Ålesundu, kteří zde zůstávali i přes zimu, a obdivovali, jak statečně bojují, aby ve svých domovech vydrželi. Měli takovou odvahu a byli tak neochvějní. Všechno však nadarmo. Nešťastná příhoda v Kings Bay z roku 1962 se nechtěla obyvatel pustit, pocit viny z nich nevyprchal. Rok nato doly v Novém Ålesundu zavřeli.

Bezpečnost v dolech v Longyearbyenu se postupem času zlepšila. A velkým explozím odzvonilo. Výbava byla spolehlivější a opatření se pečlivě kontrolovala. Přesto hornické povolání nebylo nikdy bezpečné. Hora byla totiž nepředvídatelná. Lidé nadále umírali v důlních propastech a v nízkých chodbičkách. Nad domy arktického městečka se stále vznášely obavy, které vrhaly stíny na každodenní život lidí.

Důlní revírník odvezl Steinara rovnou do nemocnice, doprovodil ho na recepci do prvního patra, ale hned už byl zase na odchodu. Zřejmě si myslel, že Steinarova zranění nejsou tak vážného charakteru. Zamumlal něco o kanceláři a slíbil, že se vrátí hned, jak bude lékařská prohlídka u konce. Po prvotní kratičké prohlídce, která se skládala ze zkoumavého pohledu zdravotní sestry Berit z recepce, se nový inženýr usadil na opotřebovanou sedačku v čekárně.

Seděly tam ještě dvě postarší dámy. Prohlédly si Steinara a potichu nerušeně pokračovaly v hovoru. Steinarovi to bylo jedno. Koukal přímo před sebe, dokud nevešla do dveří sestra Berit a nekývla na něj. Z čekárny ho vyprovázely pohledy obou dam.

Doktor mu prohlížel rány a snažil se k němu být přátelský: „Steinar Olsen. To vy jste ten nový? Důlní Lund

říkal, že jste prý dorazil minulý týden. S rodinou, že? Tak to má být. Longyearbyen je přece úplně normální městečko, ostatně jako jakékoliv jiné dole na pevnině. Na některých místech ve Finnmarce se žije mnohem hůř. Jak se tu líbí vaší ženě?“

„Líbí.“

„Hm, aha. Teď už bude víc světla. Akorát pravý čas na to vyrazit na sever. Je tu takový klid a mír. Uprostřed tuhé zimy se sem turisti zrovna nehrnou, ale na jaře, to uvidíte. Jsou úplně všude. A věčně otravují těmi samými otázkami, jak se tu nahoře žije, kde můžou vidět lední medvědy nebo kde se půjčují sněžné skútry. A taky na cestu do obchodu s alkoholem. Já sám jsem přijel loni na jaře. Půjdete pracovat do dolu Svea? Nebo chcete zůstat v Dole 7?“

Steinar nestačil ani přikývnout, protože lékař už vyčistil ránu na čele a zkušenými prsty se ji chystal zašít. „Teď to bude trochu bolet,“ řekl, jako by Steinar byl nějaký zbabělec, který se rozklepe před každou bolístkou. „Sundal jste si přilbu?“

„Ne.“ Odvětil Steinar pevně.

„Ne.“ Lékař byl hotov, poodstoupil, aby mohl z dáli obdivovat svoji ruční práci. „Ne, jasně že jste si ji nesundal. Položte nohu sem nahoru, ať se na ni taky můžu podívat.“

Důlní revírník zavolal z kanceláře ředitele umístěné dole v důlní společnosti, aby Steinarovi oznámil, že bude mít zpoždění a ať jde klidně na kafe do kavárny U Horníka. Prý ho tam vyzvedne. Steinarovi došlo, že prohlídku Dolu 7 na zítřek neodloží. A taky mu bylo jasné, že se ho předák určitě zeptá, co se to tam dole dělo.

Dolem ho provedl samotný důlní revírník. Vypadalo to tam úplně jinak než ve starém dole, kde byl předtím. Široké, osvětlené chodby zřetelně označené ukazateli,

aby člověk věděl, jak daleko se v dole nachází. Stojky podél zdí byly natěsno přišroubované ke stropu a dostatečně vysoké na to, aby člověk mohl po celou dobu jízdy v džípu sedět vzpřímeně.

Důlní revírník vjel do čelby, kde obrovitánský brázdící stroj hloubil uhlí jako slepé prehistorické zvíře. Rotující vrtná hlava vypadala, jako by nabírala jen kyt. Na první pohled bylo však zřejmé, že něco není v pořádku. Jakmile strojník zahlédl důlního, zastavil stroj a najednou se kolem nich seskupil hlouček po šichtě unavených horníků v ušpiněných fáračkách. Od uhelného prachu měli všichni kolem očí černé kruhy.

„Už tam budem. Máme pokračovat, nebo se na to vykašlem?"

Důlní se otočil na Steinara Olsena. „Tady máme našeho novýho hlavního štajgra. Můžeme se zeptat, co nám k tomu řekne."

Pousmál se a zřejmě ani neočekával žádnou odpověď. Steinar Olsen však chtěl udělat dobrý dojem. „Co vás zajímá? Něco nejde podle plánu?"

Jeden z mužů přistoupil blíž, sundal si rukavici a podal mu ruku. „Dobrej, jsem směnovej mistr. Na mapě dolu se pod touhle šachtou objevily kaverny. Už tam skoro jsme, tak jsme se chtěli zeptat, jestli toho máme nechat. Jestli v tom totiž budem pokračovat, zaděláme si tak akorát na problémy. Může to tu spadnout. A hlavně taky vůbec nevíme, jestli v těch kavernách třeba není plyn."

„Ale na druhou stranu," přerušil ho důlní, „je sloj vysoká a má dost uhlí. Bylo by škoda ho tady tolik nechat. A taky přece víme, že takhle velký kaverny v hoře nebejvají. Podle mě je v mapě chyba."

Nový důlní inženýr se podíval z jednoho na druhého a snažil se pochopit, o čem to mluví. Jediné, co mu

utkvělo v hlavě, bylo, že to tu na ně může spadnout. A podruhé za den už nic takového zažít nechtěl. Dodal si víc kuráže, než si myslel, že má, a řekl: „No, já nevím, ale než se do něčeho pustíme, rád bych viděl měření."

Tahle odpověď byla horníkům po chuti. Přikyvovali a něco si jednotně mumlali. Když přišel Steinar Olsen za nimi do šatny, cítil hřejivý závan kamarádství. Zatímco se převlékali, horlivě si povídal s jedním z předáků.

„Cos to tam dneska v dole řval?" ozvalo se náhle z druhé strany šatny. Otočil se a zahlédl Larse Oveho. „Jo, vyděsils nás k smrti."

Šatna ztichla. Chlapi, co se ještě před chvílí kolem něj bavili, jako by byl jedním z nich, poodstoupili a zmlkli.

„Cos tam viděl? Kvůli tobě jsme nacouvali do toho forotu." Kristian se postavil vedle Larse Oveho.

Řekl, jak to bylo. „Viděl jsem někoho plížit se chodbou. Tak jsem na něj houknul, že to tam není zrovna dvakrát bezpečný. Vypadalo to, že je úplně sám."

V šatně pořád panovalo ticho.

„Šesť-áá-k," zašeptal někdo.

„To nebyl do prdele žádnej šesťák," odplivl si Kristian směrem k umyvadlu a šťouchl Larse Oveho do zad, přestože on tohle téma nenakousl.

Chlapi se mlčky začali trousit ven do pomačkaného starého autobusu, který je odvezl do Longyearbyenu. Než Kristian vyšel, zastavil se před novým důlním inženýrem. „Jsi snad úplnej idiot?" zasyčel na něj. „Věříš na duchy, nebo co? Málokdo je tak blbej, aby si to první den v práci hnedka takhle posral. Ale nejseš bonzák. Víme, žes štajgrovi neřekl ani slovo o tom, že jsme byli ve stařině. To si budem pamatovat, jak já, tak Lars Ove." Mrkl na Steinara. „Takže se klidně může stát, že ti dohodíme něco, z čeho možná něco kápne, něco, z čeho můžeš mít slušnej vejvar."

4. KAPITOLA

Hledání

Čtvrtek 22. února 17:15

Knut se podíval na hodinky. Bylo skoro čtvrt na šest. Ella nebyla k nalezení už dobrou hodinu od chvíle, kdy ji začala hledat matka. Mohla být pryč klidně i déle. Ukázalo se, že je celkem těžké s jistotou určit přesný čas, kdy učitelky ve školce viděly Ellu naposled.

„Je tu každý den," namítla omluvně Ingrid Eriksenová. „Nepamatujeme si přesně, kdy jsme ji dneska odpoledne viděly naposled."

Stále seděli v kuchyni u rodiny Olsenů v Blåmyru. Ellina matka vypadala dost vyděšeně a nešťastně zároveň a jen stěží se dokázala soustředit na pečlivou rekonstrukci svého pracovního dne. Rukama se objímala kolem ramen, jako by jí byla zima. Pohupovala se na židli dopředu a dozadu a v obměněném sledu neustále opakovala: „Nepůjdeme ji hledat? Jak si ji takhle mohl vzít a nic mi neříct? Musíme najít Steinara. Pojďme ji hledat. Co když…"

Knut si pomalu a opatrně skládal s pomocí Ingrid Eriksenové částečky z událostí jako puzzle. „Takže tomu mám rozumět tak, že se Ella ztratila už někdy předtím během dne? A vy říkáte, že se to stalo už poněkolikáté? Teď mám na mysli to s těmi ostatními dětmi."

Tone Olsenová se zmateně podívala na ředitelku. „Ella nebyla ve školce? To mi nikdo neřekl. Kdy se to stalo?“ Oči jí trochu ožily, téměř se zableskly novou nadějí. Co však bylo tak povznášejícího na tom, že se dceři už několikrát podařilo někam zalézt či se někde schovat?

Ingrid Eriksenová vypadala ustaraně a upřela pohled na barevný kalendář s řeckými recepty visící na zdi nad lednicí. „Nebyla pryč dlouho. Asi tak čtvrthodinu nebo tak nějak. Taky by mě zajímalo, kam se ty děti vždycky podějou. Většinou se někde schovají, když je naháníme dovnitř z hřiště. Prostě akorát nevíme kam.“

„V zimě s nimi máme vždycky honičku. Musí se svléknout, někdo potřebuje na záchod, všude se na hromadách válí oblečení a boty. Trošku se zorientujeme, až když je rozdělíme do obou pokojů na hraní.“ Tone Olsenová povolila napjatá ramena. Zřejmě doufala v něco jiného. „Ella byla uvnitř kolem půl třetí. Tím jsem si jistá. Takže je snad jedno, kde byla předtím, ne? Pojďme najít Steinara. To on to všechno zavinil. Ellu má ale rád, určitě se o ni postará.“ Opět se začala nervózně pohupovat na židli tam a zpátky.

Knut se podíval na ředitelku mateřské školky, která však nenápadně zavrtěla hlavou. Něco o dětech mu ještě neřekla, ale právě teď o tom nechtěla mluvit. Musí to počkat, dokud nebudou sami. Navíc Knut souhlasil s matkou. Nejpravděpodobněji zní, že Ellu vyzvedl Steinar Olsen.

„Myslím, že máte pravdu.“ Usmál se povzbudivě. „Musíme je jít hledat. Nezapomeňte, že nám netrvalo dlouho vyloučit všechna místa, kde Ella není. Není u kamarádek ze školky, s otcem nejsou ani v kavárně ani v restauraci někde ve městě. To jsme zjistili celkem rychle, takže teď máme o to větší šanci ji brzy najít. Popřemýšlejte, kde jinde by mohla být.“

Seděli v autě. Knut jel pomalu a systematicky projížděl uličkami, které uprostřed městečka vytvářely dopravní síť. Nikde však nezahlédli bílé subaru Steinara Olsena. Když pokračovali pobřežní cestou s názvem K Dolu 7 kolem velkých dílen a skladů, Knut zpomalil.

„Nemohl ji Steinar vzít do Adventdalenu podívat se na psí útulky? Znáte Berit a Karla ze Špicberského centra pro zatoulaná zvířata?“ Otočil se přes rameno na Tone sedící vzadu. Střídavě vykukovala z obou okýnek auta, zavrtěla však hlavou. „Ne, přistěhovali jsme se teprve nedávno, před pár měsíci. Moc lidí tu neznáme. Ale mohl ji přece vzít, aby se koukla na psy, ne?“ Ať by Knut přišel s jakýmkoli nápadem, Tone by se k němu tak jako tak upnula.

U nové turistické stavby uprostřed planiny v Adventdalenu však po bílém subaru nebylo ani památky. Přesto vystoupili z auta a zamířili k útulkům. Kolem vládlo hrozivé a nepřirozené ticho. Psi nehlučně polehávali v klecích nebo schouleni na sněhu do klubíčka s čenichem pod ocasem a pootevřeným okem sledovali postavy za mříží. Vedle psího útulku stál velký dřevěný sámský stan lavvo, temný a nehybný.

„Nevypadá to, že by tu někdo byl,“ zašeptala Ingrid. Tone se beze slova otočila a vracela se k autu. Posadila se na zadní sedadlo a odvrátila hlavu.

Cesta vedoucí dále Adventdalenem se třpytila jako řeka za polární noci. Občas se v záři reflektorů auta vynořil tmavý a mrazem pokrytý dům, ale hned jim zase zmizel z očí. Teď už tu nikdo nebydlí, dříve to byly hornické obytné buňky a výzkumná stanice. Nakonec se ocitli úplně na konci údolí Bolterdalen, kde cesta stoupala vzhůru k Dolu 7. Knut zaváhal, Ingrid Eriksenová na něj rychle pohlédla. Přesto pokračoval uzounkou cestičkou, která ostrými zatáčkami stoupala po příkrém

úbočí hory. Samozřejmě ani zde, před branami do důlního areálu, nebylo po Steinarově autě ani stopy. A už vůbec tu na ně nečekal. Aspoň to tu ale zkontrolovali.

Než však opět zaparkovali auto před řadovým domkem v Blåmyru, prozkoumali ještě pobřežní cestu až k letišti a nazpátek projeli málo užívanou cestou kolem nejstarší elektrárny v Longyearbyenu. Ella mohla být na bezpočtu míst, za sněhovými závějemi, v rozbořených domech nebo ve zchátralých budovách. Knuta napadlo, že vlastně tyto domy nikdy předtím neviděl. Až teď, když objížděl tato skrytá a zapomenutá místa, si uvědomil, že Longyearbyen je vlastně takovým labyrintem tajemných míst.

Seděli v autě před domem. „Tak teď už máme jasno," řekl Knut s přehnaným optimismem v hlase. „Nejsou ani nikde venku, ani se netoulají ulicemi. Takže nám ještě zbývá obvolat kamarády a známé. Ke komu tak Ella mohla jít na návštěvu?"

Okruh přátel rodiny Olsenových byl však skromný. „Sotva jsme se sem přistěhovali." Tone zapadla do sedačky a vypadala unaveně. „Steinar má pár kamarádů z Dolu 7. Občas s nimi o víkendech jezdí někam na skútrech. Jinak se známe s většinou sousedů, ale ne zas tak dobře, abychom k nim šli na návštěvu. Byla jsem taky na pár schůzkách oslav Dne úsvitu, protože jsem ve výboru, ale…" Hlas jí selhal a schoulila se ke kolenům.

Během několika telefonátů získal Knut jména kamarádů z dolu. Jeden z nich však nezvedal mobil a druhý – Lars Ove Bekken – neměl ponětí, o čem to Knut mluví. Ujistil ho, že Steinara Olsena už týdny neviděl. Jako poslední zavolal Knut postarší dámě, předsedkyni výboru Dne úsvitu, která bydlela v Longyearbyenu už od raných 70. let. Z Knutova telefonátu byla značně rozrušená. „Steinar Olsen si vyzvedl Ellu ze školky a matce

o tom nic neřekl? To je mi ale divné chování.“ Přemýšlivě si povzdechla. „Přála bych si, abych vám mohla říct něco jiného, ale bohužel u mě nejsou. Ach, co s tím budeme dělat? A říkáte, že jste už prohledali celé město?“

Zněla tak ustaraně, až to Knuta polekalo. Podíval se na hodinky. Bylo půl sedmé.

Nezbývalo jim nic jiného než se vrátit do řadového domku. Tone vyšla schody jako první a v péřové bundě i kozačkách se posadila na židli v obývacím pokoji. Vypadala, jako by ji vlastní domov už vůbec nezajímal, jako by byla pouze na návštěvě.

„Zvládneš nám uvařit kafe?“ zeptala se ředitelka všedním hlasem. „A nemáš třeba nějaké sušenky? Od oběda jsme nic nejedli.“

Tone se na ni nechápavě podívala, přesto se ale zvedla a odešla do kuchyně. Knut pohlédl na Ingrid. „Jak je to tedy s těmi dětmi? Na pár minut někam zmizí a pak se najednou zase objeví?“

Pomalu zavrtěla hlavou. „Upřímně řečeno nevíme, co si máme myslet. Budova školky je úplně nová a je jednoduše a prakticky zařízená. Děti se z ní nemohou jen tak dostat ven. Dveře jsou zamčené. Jak ty směrem k cestě, tak ty na hřiště. A kolem hřiště je navíc vysoký plot z prken přiléhajících těsně k sobě. Na konci hřiště u silnice stojí bouda. Tam jsme to prolezli snad tisíckrát, tam rozhodně žádnou skrýš nemají. Tím jsme si jistí.“

„No, takže mizí zvenku, nebo zevnitř?“

Ingrid Eriksenová zčervenala. „Možná to zní, jako bychom neměli o dětech přehled,“ řekla, „ale tak to není. Stává se to, když se v chodbě buď oblékají na ven, nebo svlékají z hřiště. Ona to není žádná legrace roztřídit stádo šestnácti dětí do správné místnosti na hraní. Nevíme to jistě, ale myslíme si, že se schovají, když

jdeme s dětmi dovnitř. A najednou jako by se do země propadly. Není možné, aby byly někde uvnitř. Vše jsme prohledali. Vlastně i venku. Jako by si najednou na sebe oblékly neviditelný plášť."

„Už dřív během dne jste si ale před školkou všimla nějakých stop ve sněhu na pěšině, že?"

„Ano, chvilku jsem se obávala, jestli Ella s někým neodešla. Ale to také nepřichází v úvahu. Dveře lze otevřít pouze klíčem zevnitř a na vnitřní západku děti nedosáhnou. A navíc se po pár minutách Ella zase objevila – stejně jako ty ostatní děti."

Knut přemýšlel. „Když jste se dozvěděla, že Ella už je podruhé během dne pryč, šla jste se znovu podívat do boudy na hřišti?"

„Ne," odpověděla a zbledla. „Ne, to jsem nešla."

Knut zaparkoval na parkovišti blízko mateřské školky. Ochladilo se. Sníh poletoval kolem a sněhové vločky se třpytily ve světle pouličních lamp. Obrysy dvou stop, které ředitelka zahlédla, byly ve sněhové závěji u cesty stále patrné. Zdálo se, že velké otisky míří z náměstí s obchůdky a míří dolů k Polárnímu hotelu. Opravdu se stopičky připojily k velkým až u mateřské školky? A šel muž a dítě společně? Není to jen náhoda, že právě tyhle dvě řady šlépějí se kříží?

Knut popošel ještě kousek nahoru po cestě. Kolem schodů u mateřské školky bylo několik dalších stop, velkých i docela maličkých. Patřily rodičům, kteří si vyzvedávali děti. U horního rohu školky bylo vidět, jak někdo tlačil sáňky, protože sníh byl nahrnutý i přes cestu. Přes ližiny sáněk si to k obchodům štrádovalo několik šlépějí.

Otočil se a vydal se opačným směrem. Zde bylo stop méně, ale bylo mu jasné, že jeho kroky zůstanou otisk-

nuté ve sněhu. Uprostřed mezi mateřskou školkou a Polárním hotelem cestu zkřížily ony dvoje šlépěje, které pokračovaly kolem nové nemocnice, kde zmizely.

Neochotně odemkl dveře mateřské školky a vešel dovnitř. Nikdy předtím tu nebyl, ale pokoje na hraní našel hned. Na dveřích do herního pokoje pro starší děti, kterým bylo mezi čtyřmi a šesti roky, stálo velkými dětskými písmeny nalepeno „Důl 2“. Bylo zhasnuto. V pološeru zahlédl kolem prostorného stolu dětské židličky, krabice s pastelkami, dětské malůvky, gumové hračky, plyšové medvídky a panenky. Knut se cítil jako vetřelec. Sám jako malý do školky nechodil. V tak maličké vesničce, odkud pocházel, na severu norské oblasti Østerdalen, školku neměli. Hrál si proto s kamarády, se šiškami, kamením a podomácku vyrobenými pytlačkami, prostě s tím, co mu příroda kolem něj poskytla. Svět pastelově barevných hraček a nábytečku uzpůsobeného těm nejmenším byl pro něj něčím naprosto neznámým. Netušil tedy, co má vůbec hledat.

Tmavá chodba vedla ke dveřím na hřiště na opačné straně budovy. Odemkl si a vyšel na schody. Pouliční osvětlení na silnici nahoru k Blåmyru slabě osvětlovalo kupy sněhu na dětském hřišti. Daleko nahoře zahlédl roh řadového domku rodiny Olsenových.

Knut věděl, že to je jen blud, ale měl takové tušení, že bouda v sobě skrývá nějakou hrozbu. Stála ve vlastním stínu se zdmi obalenými sněhem. Dveře byly zamčené. Teď, když byl sám, si mohl dovolit připustit si myšlenku, že je Ella mrtvá. K vraždám dětí docházelo všude jinde. Proč ne taky na Špicberkách? V boudě však nikdo nebyl, ani živý, ani mrtvý. V jednom rohu ležela hromada sáňkovacích bobů, v opačném bedna s dětskými lopatičkami a košťaty. Podlahu pokrýval sníh a štěrk. Knut pociťoval chlad tady uvnitř intenzivněji než venku.

Za boudou ležel v temných stínech sníh. Knut si povšiml, že je možné vylézt až úplně nahoru k plotu, dokonce i malé děti by to zvládly. Šlépěje dětských botiček a otisky sáňkovacích bobů dokazovaly, že právě tohle děti dělaly. Vylezl na sněhovou závěj a shlédl dolů. Za plotem byly ve sněhu zřetelné prohlubně. Hluboké stopy vedly nahoru k silnici. Někdo sem musel z cesty sejít a postávat za dřevěným plotem.

Knut zamkl oboje dveře a vrátil se na parkoviště, kde bylo černé auto s emblémem hejtmanky na dveřích stále jediným vozidlem. Obchody už zavřely, lidé odešli do svých domovů. Posadil se na ledové přední sedadlo a otočil klíčkem v zapalování. Stěrače setřely sněhové vločky z čelního skla.

5. KAPITOLA

Vlivná dáma

Tam havíři denně potí krev,
dřinou se jim ruce chvějí.
Tam straší je tiché hory hněv,
když berou jí uhlí její.

Pondělí 15. ledna 19:00

„Mohla bych se podívat na hlasovací lístky?“ Trulte Hansenová vytušila, že otázka zní trapně. Nutně se však potřebovala dozvědět, jak se to mohlo stát. Kamarádky uhnuly pohledem a předseda úřadu Špicberského kulturního a společenského sdružení, jediný muž v letošním výboru, si ji nedůvěřivě změřil.

„Ne, to teda opravdu nemůžeš,“ rozzlobil se. „Kvůli tomu přece hlasujeme písemně.“

„Ale ve stanovách nic takového není. Stojí tam sice písemně, ale ne tajně.“ Trulte se nechtěla vzdát. Někdo musel udělat chybu. Třeba někdo nepochopil, o čem hlasují.

Výbor pro oslavy Dne úsvitu při letošním prvním setkání zasedal v jedné z kanceláří administrativních budov v centru Longyearbyenu. Byla polovina ledna a přípravy byly na spadnutí, protože ani ne za dva měsíce vše vypukne. Den úsvitu každoročně připadá na 8. března. Tehdy se sluneční paprsky konečně poprvé přehoupnou přes horizont a dopadnou na nejvyšší schod staré nemocnice. To je znamení oficiálního příchodu jara. Oslavy Dne úsvitu jsou vždy obrovskou

událostí, kdy lidé chodí ulicemi v průvodu, na náměstí se konají hry pro děti, ve sportovní hale se tancuje, a to vše za doprovodu orchestru z Osla. Tolik aktivit nemůže mít na starosti jen tak někdo.

Trulte Hansenová byla samozvanou předsedkyní výboru už devět let. I letos samozřejmě chtěla mít pod palcem celou organizaci, jak jinak. Za to by jí měli všichni být vděčni, protože měla kontakty, znala ty správné lidi a věděla o všech potížích. Prostě a jednoduše to musel být omyl, že si výbor místo ní zvolil mladou, hezkou, ale až moc dotěrnou manželku pilota helikoptéry ze společnosti Airlift.

Určitě to musel udělat někdo, kdo byl ve výboru úplně poprvé, třeba ta nová učitelka ze školky. Jestli to byla ona, kdo hlasoval pro paní Bergerudovou, tak by jí Trulte měla jasně vysvětlit, že nové zaměstnance do školky vybírá ona. Ten, kdo podceňoval její silné postavení v Longyearbyenu, se rychle přesvědčil o opaku. Přesto se do Trulte začaly vkrádat první známky obav, které zatím nedokázala slovy pojmenovat.

Rozhostilo se ticho, kterého paní Bergerudová ihned využila a ujala se slova. Navrhla, že by mohli hry pro děti přemístit z náměstí do mateřské školky U Uhlíka. „Děti by mohly totiž dost rychle promrznout," usmála se na všechny kolem stolu. „8. března panuje pořád zima." Jako by o tom něco věděla. Přistěhovala se se svým manželem teprve loni na konci října.

Běda jestli bude mrhat časem, pomyslela si Trulte a s pár kamarádkami si vyměnila pohledy. Všichni věděli, že paní Bergerudová má nějaké pletky s tím novým policistou Hanseidem ve službách hejtmanky. Byl na Špicberkách sotva pár dní a už je někdo zahlédl jít k němu do bytu. Chudák paní Hanseidová, je přece tak milá a hodná.

Než výbor Dne úsvitu projednal, co bylo dnes na programu, bylo už dost pozdě. Paní Bergerudová byla, navzdory vehementním protestům Trulte, též zvolena pokladníkem zodpovídajícím za aukci a výběr peněz pro humanitární účely. Když o chvíli později hlouček dam stoupal cestou k náměstí, moc toho proto nenamluvil.

Ze stínu bronzové sochy horníka náhle vystoupila temná postava. Paní Bergerudová spíš překvapením než strachem vyjekla. „Nešlo by s ním něco udělat?“ zeptala se podrážděně. „Vypadá jako vagabund. Proč se takhle potuluje po venku?“

„Má právo vypadat tak, jak se mu zachce. Stejně jako my ostatní,“ namítla tvrdě jedna z dam.

„Jasně, ale takhle jenom straší lidi. Slyšela jsem, že když se lidi večer svlíkají, tak je prej špehuje za oknem.“

„To teda určitě ne,“ zapojila se Trulte rozhořčeně do diskuze. „Per Leikvik má za sebou dlouhej život v dolech. A za to, jakej je teď, může to zranění. Není zlej. A nelíbí se mi, že si o něm někdo dovolí takhle ošklivě mluvit. I když tu jste nová a nejste ještě dostatečně obeznámená se zdejšíma zvyklostma. A další věc, tady jsou všichni zvyklí mít v období polární noci zatažený rolety, a tak se tu nikdo pro nic za nic neukazuje před oknem nahatej.“ Ta to dostala, pomyslela si Trulte a skryla spokojený úsměv.

Manžel Trulte Hansenové byl jedním z těch, kteří před padesáti lety zahynuli při obrovské důlní explozi metanu. Jak léta ubíhala, zdálo se, že Trulte už stesk po manželovi překonala. Jen zřídka mluvila o tom příšerném období, kdy se v ní prolínalo zoufalství a zároveň naděje. Obojí jí nakonec přece jen dodalo dostatek síly, aby se s tím vším vyrovnala. Trojice záchranářů zemřela pod obrovským forotem, který na ně spadl. Dva muži

se ocitli za touto neprůchodnou stěnou, spálení na uhel, mrtví. Na ten pohled se nedalo do konce života zapomenout.

Později si lidé kladli otázku, proč se záchranáři vůbec vystavili takovému nebezpečí a šli do dolu. Mělo cenu přijít o další tři muže, aby jednoho zachránili? O tomhle se mezi horníky vůbec nikdy nepochybovalo. Obyvatelé města, kteří byli důlním prostředím nedotčeni, tohle nemohli nikdy pochopit. Den za dnem chodili horníci fárat do dolu. Mlčeli o obavách, že se něco stane, že to v dole puká, mlčeli o strachu, který se jich celou šichtu držel jako onen bájný šesťák. A to vše z jediného důvodu – věděli, že je kamarádi dole v temných chodbách ležet nenechají. Dokud bude v lidských silách je vytáhnout ven, udělají pro to všechno na světě.

Jen jeden z uvězněných horníků přežil – Per Leikvik. Na obličeji a jedné ruce měl dodnes popáleniny odhalující živé maso. Stehno i lýtko měl nesčetněkrát zlomené, takže když ho doktoři v krajské nemocnici v Tromsø operovali, neřekli po mnoho hodin ani slovo. Tak moc se museli soustředit. Do zadní části hlavy ho ještě ke všemu uhodilo padající kamení. Ale přežil.

Několik týdnů ležel v kómatu. Neurolog jeho spolupracovníkům vysvětlil, že pravděpodobně nepřežije a z kómatu se neprobudí, přestože se ve spánku často usmíval, jak jen mu to popálený obličej dovolil. Jednoho dne však otevřel oči a začal mluvit. Nikdo mu moc nerozuměl, protože silně koktal. Ti, kteří věřili, že ho to přejde, se spletli.

Dali mu práci v Norské uhelné, ale vedení vytušilo, že posílat ho zpět do úzkých důlních chodeb by nebylo nejlepším řešením, a tak mu nabídli práci pomocné síly na základně v Dole 7. Postupem času lidé pozapomínali, že Per Leikvik byl dříve respektovaným a oblíbeným

horníkem. Lidé se k němu občas chovali jako ke hlupákovi. Zjizvený obličej, kulhavá a zároveň vleklá chůze mu v tom moc nepomáhaly. Snadno někoho vyděsil, a ještě snadnější bylo si z něj dělat legraci. A navíc mu vůbec nikdo nerozuměl.

Pokaždé, když Per Leikvik potkal po cestě nebo na náměstí Trulte, poodstoupil, sundal si obrovskou špinavou beranici, a bez ohledu na to, jaká byla venku zima, vzpřímeně stál, dokud kolem něj neprošla. Trultin manžel totiž zemřel jako první, když se dobývali na místo, kde popálený Per Leikvik ležel v příšerných mukách.

Když skupinka elegantních dam vyšla na silnici, jeden ze dvou taxíků v Longyearbyenu už na Trulte čekal. Bydlela úplně nahoře v Blåmyru, a tak se jí naskýtal fantastický výhled na celé údolí Longyeardalen. Ostatní ženy jen pozorovaly zadní červená světla taxíku mizející ve zvířeném sněhu. Přestože paní Bergerudová bydlela kousek od Trulte, nezdálo se, že by chtěla jet s ní.

„Proč pořád bydlí nahoře v Blåmyru?“ položila paní Bergerudová otázku do pléna. „Vždyť tam bydlí jen horníci a staří mládenci. Všude je jen hluk a samí ožralové. My se chceme na jaře přestěhovat blíž do centra, do jednoho z těch nových domů.“

Nikdo neodpověděl. Myslely si své. Aha, takže se přestěhuje, jo? Kde se budou teda scházet? Jestli jim to vůbec vydrží do jara. A kde mají hnízdečko lásky teď? V Blåmyru asi těžko, to by je Trulte viděla. Ne, paní Bergerudová a policista v hejtmančiných službách si patrně našli místečko, na které byli všichni špehové krátcí. Ale kde?

Když Trulte vystoupila v Blåmyru z taxíku, na první pohled jí bylo jasné, že naproti jejímu domu se děje něco neobvyklého. Před sousední budovou stálo poli-

cejní auto se spuštěným motorem. Zplodiny kolem něj vytvářely bílé obláčky, takže aby lépe viděla, musela přistoupit blíž.

Policista Hanseid stál u vchodových schodů, kde s malou holčičkou bydleli Steinar a Tone Olsenovi. Trulte se odvážila popojít ještě o pár kroků blíž. Na schodech seděl Steinar Olsen. S puškou na kolenou. Ani Tone, ani dceru nebylo nikde vidět.

Trulte zajímalo, jestli je policista ozbrojený, a doufala, že ne. To by pak mohlo totiž taky zle dopadnout. Popošla ještě pár metrů, aby slyšela, o čem se baví.

„… volal někdo ze sousedů. Stěžovali si na rušení nočního klidu. Zdálo se jim, že jste snad i uhodil svou ženu. Je to tak?“

Ze schodů se však ozvalo jen klení a opilecké řeči.

„To je už potřetí za tenhle měsíc, co na vás hejtmanka obdržela stížnost. Přestože to vaše rodina jakž takž snáší, nikdo další není na ty vaše opilecké etudy zvědavý.“

Trulte zavrtěla hlavou. Takhle se s opilým mužem přece nejedná. Obzvlášť když mu na klíně leží mauser. Nový policista působil vystrašeně. Trulte, která vařila v dole Svea, ve výhradně mužském prostředí, se tolikrát připletla do bitek, že to ani nedokázala spočítat.

„Položte tu pušku na zem, nebo si vás vezmu s sebou na stanici,“ řekl Hanseid a přistoupil o krok blíž ke schodům.

Steinar Olsen něco zahuhňal a namířil pušku na policistu.

„Co si to tam huhláte? Nemůžete mířit na policistu nabitou puškou!“ vykřikl Hanseid.

„To ta zasraná čubka mě udala, co? Jak bydlí tam dole.“ Steinar Olsen se najednou začal vyjadřovat naprosto zřetelně. Postavil se a puškou zamával k domu manželů Bergerudových. „A pak se samozřejmě objevíš

ty, ty zasranej bergenskej debile. Celý město ví, co spolu máte."

Hanseid zrudl zlostí a přistoupil ještě o krok blíž. Na zledovatělém schodišti mu to však podklouzlo, upadl a snažil se vyhrabat ze sněhu. Klekl si na jedno koleno a natáhl se po zbrani.

Trulte však byla rychlejší. Spěšnými kroky proběhla kolem policisty. „Steinare, co tady děláš, ty hlupáku jeden? Vzpomeň si na svoji ženu, jak určitě chudinka sedí doma vyděšená k smrti. A co tvoje dcera?" křičela na něj rozzlobeně.

Steinar zalapal po dechu. Vůbec si jí předtím nevšiml. Místo aby mu sebrala pušku, vyšla o schod nad něj, chytla ho za vlasy a vší silou mu vrazila pořádný pohlavek. Steinar Olsen takový útok vůbec nečekal, upustil zbraň a chytil se za hlavu, aby se kryl před dalšími ranami. „Co jsem ti udělal? Co se děje? Přestaň."

Trulte skopla jednou nohou pušku ze schodů, ta přistála vedle policisty Hanseida. „Takhle se to dělá," řekla vítězně.

6. KAPITOLA

Pátrání

Čtvrtek 22. února 19:30

„Moc se omlouvám," řekl Erik Hanseid a vzhlédl od psacího stolu. „Nechtěl jsem vás vynechat z diskuze. Anne Lise a mě jen zajímalo, jak budeme postupovat. Jsme přece všichni pro, abychom začali co nejrychleji jednat?" Stál v předklonu nad hejtmankou, která za stolem listovala v Knutových narychlo sepsaných poznámkách. Mluvili spolu tak tiše, že ani Tom Andreassen, ani Knut neměli ponětí, o čem se tam spolu baví.

Anne Lise a mě, pomyslel si Knut a snažil se skrýt podráždění. Nahlas jen řekl, že je důležité, aby na případu pracovali systematicky. Zvlášť když je tlačí čas. A pokračoval: „Myslel jsem si, že mám vyšetřování na starosti já. Když bylo na Steinara Olsena podáno trestní oznámení, měl jsem přece službu."

Tom Andreassen, stávající šéf policejního oddělení, byl se sporem mezi svými dvěma policisty už dávno obeznámen. Nechápal však, proč vůbec vznikl. Oba byli noví. Knut přijel loni v létě na výpomoc a Erik Hanseid nastoupil několik měsíců před Vánocemi. Oba svou práci dělali pečlivě a svědomitě. Hanseid byl ambiciózní, a tak ze srdce toužil po povýšení v úřadě. Knut zase už většinu svého nadšení ze Špicberk dávno ztratil,

a dokonce se Tomu Andreassenovi svěřil, že celého pobytu na Špicberkách lituje a touží se vrátit do Norska, nejvíc domů do Drevsjø. Mezi dvojicí mladých policistů nedocházelo tedy k žádnému střetu zájmů, tudíž nebylo jednoduché určit, proč se nemají v lásce. Tom Andreassen si to vysvětloval otřepanou frází, že si prostě nepadli do oka. Ta se hodila skoro všude.

„Pokud vím, tak ještě nikdo mě nezbavil té cti být policejním náčelníkem, přestože jsem jím zatím dočasně," pronesl Tom Andreassen žertem a diplomaticky odpověděl na Knutovu položenou otázku. „Myslel jsem si, že jsme se dohodli na určitých pravidlech. Takže pátrání povedu já." Přišel k psacímu stolu Anne Lise Isaksenové a sebral Knutovy poznámky ze stolu. „Ještě jsme ani s žádným vyšetřováním nezačali a už máme pátrat po jedné, možná i více osobách."

„Pátrat," řekl Knut. „Hejtmanka, policejní náčelník a dva policajti. To nejsou zrovna dostatečný zdroje."

Hejtmanka si hluboce povzdechla. „Nevidím jinou možnost než zavolat dobrovolníkům z Červeného kříže a hasičskému sboru a požádat je o pomoc. Určitě se zapojí i někdo z rodičů. Úplně nejlepší by bylo, kdyby se o pátrání moc nemluvilo… Nevíme, co se přesně stalo, a tak nesmíme zapomínat ani na další možnosti."

Ptali se všech šestnácti rodin, které měly děti v mateřské školce U Uhlíka, jestli při vyzvedávání dětí někde nezahlédly Ellu. Bohužel bez výsledku. Nikdo ji nikde neviděl. To ale ještě nemusí nic znamenat, ujišťovali je rodiče. Odpoledne je to vždy ve školce velmi hektické.

Knut upozornil na stopy v hlubokém sněhu za plotem dětského hřiště. „Není vyloučené, že to jsou dětské stopy. Ale spíš to vypadá, že patří někomu z dospělých. Nedokážu si představit, že by děcko překonalo tolik sněhu. Je to dobrý metr hluboko."

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.